

dersom man kan faa ret fat paa dem, klinge nok saa vemodig og smertelig som de, der hidtil have været berørte.

For Strindberg med hans varme Sympati for alt, hvad der lider og er undertrykt, laa det især nær at komme ind paa dette Spørgsmaal. At han ikke just vilde istemme den almindelige Koncert, kunde man nok tænke sig. Men at han i Stedet for blot at tage sit Stade yderligere end de fleste, der arbejde i Sagen, helt bryder Staven over »den moderne nordiske Kvindeemancipations Flikværk«, det kom lidt overraskende. Alligevel, naar man har læst »Giftas« til Ende, har gyst, har ærgret sig, har let og, ærlig talt, grædt over den, saa forstaar jeg ikke, at man som N. N. — i Forbigaaende sagt et lidt ejendommeligt Mærke under en Artikel, hvori der ankes over en anden Forfatters Anonymitet — i »Kvinden og Samfundet« for Februar uden videre kan betragte Strindberg som en Modstander af Kvindesagen. Endnu mindre, at et andet æret Blad, »Tidskrift för Hemmet«, i den kun kan se en »Gift«, som Landets Kvinder maa advares imod.

At beraabe sig paa enkelte Ytringer af Strindberg selv for at bestemme hans Standpunkt kan nu kun lidt nytte; thi, som G. Brandes har paavist, hos ham er to forskjelligartede Tilskyndelser saa lidet arbejdede sammen, at helt modsatte Anskuelser kunne finde sig selv bekræftede i hans Bog. Spørgsmaalet er da heller ikke, om man fra Kvindefrigjørelsens Stade kan underskrive alt, hvad han siger — detforbyder sig selv blandt andet af ovennævnte Grund — men om man kan *lære* noget af ham.

Siden Kvindesagen her til Lands blev rejst af Clara Raphael og taget op af Pauline Worm, er man gaaet frem i lige Linie i det af dem anviste Spor, om end med større eller mindre Fart. Det var dog tænkeligt, at man gjennem den ikke blot fordomsfri, men man kunde gjerne sige forudsætningsløse Maade, hvorpaa Strindberg behandler Sagen, kunde faa Øje paa visse Farer, der ellers undgaa ens Opmærksomhed.

Jeg skal strax her sige, at jeg ikke agter at udtale mig om Bogens Hovedfortælling, »Dydens Løn«, idet jeg haaber, at den trøstesløse Livsanskuelse, som ligger til Grund for den, vil finde en kyndigere og grundigere Gjendrivelse, end jeg kunde give den. Jeg skal derfor holde mig til Forfatterens Forhold til selve Kvindespørgsmaalet.